

**Տ. ԻԳՆԱՏԻՈՍ ԱԲԵՂԱ ՄԱԼԽԱՍՅԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝
ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ
ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՏՐԱՆ ԿԻՐԱԿԻՆ
ՄԱՏՈՒՅՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ
(25 ապրիլի 2004 թ.)**

*«Ընդ անմարմնական բազմությունն
զ-Քրիստոս թագաւորն՝
Որ եկաւորի այսօր ի Սուրբ Եկեղեցի
Ամենայն ազինք գովեցէր
Եւ ասանկ բարձր արարէք զՆա յախտնանս»:
(Շարակնոց)*

Սիրելի՛ քրիստոնյաներ,

Այսօր մեր Մայր Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին, մեկ անգամ ևս հռչակելով մեր բոլորի Տեր և Փրկիչ Նիսուս Քրիստոսի հրաշալի Նարության փաստը, ոգեկոչում է հարությունական Նինանց շրջանի երրորդ, այսինքն՝ Ս. Զարկից հեփո երկրորդ կիրակին, որը կոչվում է «Աշխարհամապրան» կամ ժողովրդական իմաստավորմամբ՝ «Կանաչ կիրակի»:

Նախորդող կիրակին խորհրդանշում էր, որ Տիրոջ հարությանը սկզբնավորվում է նոր ու պայծառ կյանքը, նորոգյալ ու հուսադրող փարիները, և այդ խորհրդի կրողը՝ «Նոր կիրակի» կամ «Կրկնագարիկ» կոչվող լուսավոր օրն իր մեջ բովանդակում է մարդկային կյանքի վերանորոգության խորհուրդը:

Իսկ այսօր առավել ևս գիտակցելով վերանորոգումի կարևորությունն ու իրականությունը՝ հրավեր ենք սրանում միասնաբար Տիրոջն ընդառաջ գնալու, քանզի, ինչպես շարակալազիրն է ասում, Քրիստոս Թագավորն այսօր Եկեղեցի եկավ վերանորոգյալ և հարության լույսով ողողված մեր հոգիներում բնակվելու համար:

Այո՛, սիրելի՛ հավաքացյալներ, այսօր զարնանային այս գեղեցիկ (արեգակի շողերից ազդված) ծլարձակող բույսերի և ծաղիկների առինքնող բույրի ու հոտի պարուրմամբ մենք պոնախմբում ենք մեր տոնը, որ է՝ Քրիստոսի արյամբ սրբագործված Ս. Եկեղեցու տոնը, քանզի այսօր Քրիստոս Աստված ներկա է այսօրեղ, այս նվիրական կամարների ներքո ու, մանավանդ, յուրաքանչյուրիս հոգու և մտքի փաճարի մեջ: Ուշագրավ է այն փաստը, որ այս տոնը միայն մեզ՝ հայերիս է հափուկ, և որպես հաստատման հիմք են ծառայել երկու նվիրական իրողություններ:

Նախ, այսօր տոնն է չորրորդ դարում Մեծն Կոստանդիանոս կայսեր կողմից՝ Սուրբ Երկրում Քրիստոսի երկրային կյանքին առնչվող և փրկագործության իրականացման ընթացքի սրբագործյալ վայրերի՝ արդեն իսկ կառուցված եկեղեցիների՝ Սուրբ Ծննդյան, Նարության, Նամբարձման և Վերնափան, ավելի ճիշտ, թվարկված եկեղեցիների՝ Նավակապոյաց հիշարակությունն է այսօր: Պարմական վկայություններ կան, որ այս Նավակապոյցի

փարեղարձային հիշարակությունները երկար ժամանակ պահպանվել են Եկեղեցու մեջ և փարիների ընթացքում ձուլվել եկեղեցական այս փոնախմբությունների հետ: Նավակալության, այսինքն՝ փաճարի բացման և օժման այս փոնն է, որ մեր մեջ «Աշխարհամարտ» անվանումով է պահպանվել և, ի վերջո, վերածվել քրիստոնեական Ընդհանրական Եկեղեցու փառաբանության փոնի:

Մյուս՝ վերջինիս անմիջապես համակցված կարևորագույն հիշարակությունը Վերևափան՝ քրիստոնեական առաջին Եկեղեցու փոնն է, որը բոլոր քրիստոնյա Եկեղեցիների նախադիպն ու նախօրինակն է, այսինքն՝ առաջին Աշխարհամարտը: Մենք գիտենք, որ Վերևափոնն էր այն սրբազան վայրը, որտեղ Քրիստոս Իր աշակերտների հետ զարկական Վերջին Ընթրիքը կատարեց և հաստատեց Սուրբ Հաղորդության խորհուրդը: Այստեղ էր, որ առաքյալները Քրիստոսի Համբարձումից հետո սովորություն ունեին հավաքվելու (Գործք Ա 13-14) ու արդեն նորադարձ քրիստոնյաների հետ հաղորդվելու և միասնական աղոթք անելու (Գործք Բ 42):

Միրելիներ, այսպիսով, «Աշխարհամարտ» անվանումը պատշաճում է առաջին երկու եկեղեցիներին. նախ՝ Ս. Հարության Տաճարին, որը, ըստ էության, համայն քրիստոնյա աշխարհի Եկեղեցին էր, որտեղ այցելում են բազմաթիվ ուխտավորներ աշխարհի բոլոր կողմերից: Եվ առավելաբար այս բառիմաստը լրացնում է Վերևափոնը, որը, ամենայն իրավամամբ, համաշխարհային հանգամանք ունի, քանզի մեր Փրկիչ Հիսուսի կողմից՝ որպես եկեղեցի գործածված միակ վայրն է: Սա այն եկեղեցին է, որտեղ առաջին Ս. Պատարագը մատուցվեց Պատարագիչ և միաժամանակ Պատարագվող մեր Տեր ու Փրկիչ Հիսուս Քրիստոսի՝ հավիտենական Քահանայապետի կողմից:

Այս ամենի հետ մեկտեղ ակնառու է նաև այն հանգամանքը, որ Վերևափան՝ առաջին Եկեղեցու փոնը բնավ պատահական չի դրվել հենց Հիսուսի շրջանում, հետ Հարության երկրորդ կիրակին: Անպայմանորեն գոյություն ունի հատուկ կապակցություն: Այդ կապը տեսնում ենք այն իրողության մեջ, որ հարուցյալ Քրիստոսի երկու կարևոր երևումները, որոնք գրեթե ամբողջովին վերացրեցին ամեն փարակոյս ու կասկած, որ ունեին առաքյալներն իրենց Ուսուցչի իրական հարության վերաբերյալ, տեղի ունեցան Վերևափանը:

Առաջին երևումը տեղի ունեցավ Զարկի երևկոյան, երբ Հիսուս խաղաղություն տալով՝ երևաց առաքյալներին և, հապացույց Իր հարության, նրանց ցույց տվեց Իր ձեռքերը և զնդարդախոց կողը: Այդ ժամանակ էր, որ Հիսուս, կրկնելով «խաղաղություն ձեզ» փրկարար խոսքերը, ավելացնում է. «Ինչպես Իմ Հայրն Ինձ ուղարկեց, Ես էլ ուղարկում եմ ձեզ» (Հովհ. Ի 21), և ապա փչելով նրանց վրա՝ ավելացնում է. «Առե՛ք Սուրբ Հոգին: Եթև մեկի մեղքերը ներեք, նրանց ներված կլինի, եթև մեկի մեղքերը չներեք, ներված չի լինի» (Հովհ. Ի 22-23):

Այս դեպքին ներկա չէր Թովմաս առաքյալը, ով հետո գալով ու լսելով, թե Տերն է երևացել, չի հավատում և ասում է, որ մինչև չտեսնի զամերի նշանները Նրա ձեռքերի վրա և չընդիպչի Նրա փիզախոց կողին, չի հավատա: Ու երբ հաջորդ կիրակի Քրիստոս կրկին հայտնվում է նույն կերպով և նույն ողջույնի խոսքով, Թովմասը տեսավ, հավատաց ու խոստովանեց. «Տեր՝ իմ և Աստված իմ» (Հովհ. Ի 28): Այս պահին է, որ Հիսուս Փրկիչն արտասանում է հավատքի ամենանվիրական դրսևորման բանաձևը. «Որովհետև դու ինձ տեսար, հավատացիր. նրանի՛ նրանց, որոնք չեն տեսել և սակայն կհավատան» (Հովհ. Ի 29):

Միրելի՛ հավատարացյալ բույրեր և եղբայրներ, ինչպես վերը նշեցինք, այսօր Եկեղեցու տունն է, թեպետև չենք տեսել, բայց չմանավելու համար Թովմասին, պիտի առանց տեսնելու փափագի հավատարևք, որ իսկապես Քրիստոս չարչարվեց, խաչվեց և հարություն առավ մեզ համար, որպես Լույս ծագեց համարարած խավարի մեջ:

Մեր ժողովուրդը հեղափոխություն է փոխել այս կիրակիին՝ այն անվանելով «Կանաչ կիրակի», երկու օր անցավ զարնանային այս գեղեցիկ օրը, որը լեցուն է կանաչով լինի դա ծառ, թուփ, թե ծաղիկ: Այս անվանումը երբեմն փորձում են բացատրել որպես գույր հեթանոսական ազդեցության մնացորդ, սակայն պետք է նշենք, որ բնության երևույթներով հոգեպես փայլավորվելն ու ներշնչվելը նմանապես և քրիստոնյային է հասու, որովհետև հեթանոսություն չէ: Երբեք զարնան հոգեթով ու հոգեգրավ երևույթներով համակվելը կամ ուրախանալը: Այս ամենը հեթանոսություն կնկարվի միայն այն դեպքում, երբ կսկանք փարվել ու վեր չբարձրանալ այս ամենից:

Կանաչ կիրակին նման է բնության մեջ ծաղկող ու աճող կյանքին, որը կենդանություն ու թարմություն է փայլի աշխարհին և համայն մարդկությանը: Աշխարհամարտուն էլ որպես Տիտու Քրիստոսի ցանամ սերմի առաջին կանաչ ծիր՝ աճեց, ծլարձակեց, ծաղկեց, բազմացավ և դարձավ աշխարհում փարածված Եկեղեցին: Եվ, ի վերջո, Կանաչ կիրակին մեզ հիշեցնում է, որ կյանքը Տիտու Քրիստոսով մշտադալար է, ինչպես բնությունն է մշտնջենական, նույնպես և կյանքը հարության հույսով մշտնջենական ու հարարն է:

Թեպետև երեկ, ապրիլի 24-ին, մենք հիշեցինք և ոգևորեցինք մեր բյուրավոր ևսհավատարմի հիշատակը, այսօր, սակայն, պիտի գոտեպնդվենք, որովհետև մենք գիտենք՝ մահով ամեն ինչ չի՛ ավարտվում. կարող են սպանել մեր մարմինը, սակայն ո՛չ երբեք մեր հոգին ու ոգին: Նարության հույսն ու լույսն է՝ մեզ առաջնորդող, ոգևորող ու վերանորոգող:

Միրեցյալ հայրերից, այսօր՝ Տիտանց երրորդ կիրակին, ինչպես նշեցինք, մեզ հիշեցնում է Եկեղեցու Նավակափիքը, այսինքն՝ սկզբնավորությունը: Իսկապես, Եկեղեցու հիմնական հարկանիքը՝ լինի այն շենք կամ կենդանի հավաքականություն, այն է, որ իր մեջ հայտնվի, երևա ու ներկա գրեթե ինքը՝ Քրիստոս:

Վեր բարձրացրեք ձեր աչքերը և տեսեք, մանավանդ այսօր Քրիստոս ներկա է և՛ ձեր հոգու փաճարում, և՛ այս սրբազան քարեղեն Տաճարում: Եկե՛ք աղոթք բարձրացնենք առ Բարձրյալն Աստված, որ շենանա ու բազմապարկվի ևսհարու հավատարացյալներով մեր Ս. Եկեղեցին, որ մեր հավաքը գորանա առանց նյութեղեն տեսության փափագի՝ արժանալու համար Տիրոջ երանությանը, որ ասում է. «Երանի՛ նրանց, որոնք չեն տեսել և սակայն կհավատան» (Նովի. Ի 29):

Աղոթենք նաև, որ Ընդհանրական Եկեղեցու բոլոր մյուս անդամները՝ քույր Եկեղեցիները, պայծառանա և լեցվեն այն ոգով, որ ունեն Վերնաբան առաջին Եկեղեցին: Մեր աղոթքի մեջ չենք կարող մոռանալ ավանդական Եկեղեցուց շեղված ու մոլորյալ մեր բարեկամներին, որոնք բոլորից շար կարիք ունեն մեր աղոթքի, մանավանդ այս շրջանում, որ Նարուցյալ Տերը հաճեցավ այցի գալ: Ուստի մեր աղոթքն ու աղերսն է առ Փրկիչ Տերը, որ Իր անպարտելի գործությամբ կյանք փառանց խավար ու մոլոր մարքերին ու հոգիներին:

Ապա ուրեմն, բոլոր ազգեր, եկեք հրեշտակների բազմության հետ Քրիստոս Թագավորին, որ այսօր եկավ Ս. Եկեղեցի, զովաբանենք և առավել փառաբանենք Նրան, որ օրինյալ է Նոր և Սուրբ Նոգու հետ հավիպյանս հավիտենից. ամեն: